

ΑΠΟ ΤΑ ΔΡΑΜΑΤΑ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ

ΤΟΥ Κ. Κ. ΚΑΙΡΟΦΥΛΔΑ

..... Η ΤΡΕΛΛΗ ΜΑΝΑ

(Μία άνατριχιαστική τραγωδία στη Ζάκυνθο κατά τὸ 1821)

ΟΤΕ οἱ Ζακύνθιοι δὲν ζώνεψαν τὸν φιλοτουρ-
κισμό τοῦ Ἀγγλοῦ ἀριστοῦ στὴν Ἑπτάνησο,
τοῦ καταραμένου Μαίτλανδ, τοῦ ὁποίου τὸ
ὄνομα ἔμεινε σὺμβόλο τρόμου καὶ ἀγριότητος
στὰ ἑλληνικά νησιά. Μόλις κηρύχθηκε ὁπίσω
ἡ Ἑλληνική Ἐπανάσταση, οἱ Ζακύνθιοι ἔκα-
ναν ὅ,τι τοὺς ἦταν δυνατόν γιὰ νὰ βοηθήσουν
τοὺς ἀδελφοὺς τὸν πῶν πολιοῦσαν τοὺς
Τούρκους. Ἀλλὰ ἡ ἀγγλικὴ διοίκηση τὸν νή-
σον δὲν ἔβλεπε μὲ καλὸ μάτι τὸν φιλελλη-
νισμὸ τὸν νησιωτῶν καὶ δὲν ἄρχισε ν' ἀρχίσῃ
ἀγροὺς διωγμοὺς κατὰ τὸν Ζακύνθιον. Τοὺς
ἐπιτόλιζε νὰ φεύγουν γιὰ νὰ πᾶνε νὰ πολε-
μήσουν στὴν Πελοπόννησο ὡς ἐθελονταί, δὲν
τοὺς ἄφινε νὰ στέλλουν πρόγραμμα καὶ πολεμοφόδια στὸ Μεσολόγγι
καὶ τὸ Μοσχά καὶ μὲ κάθε τρόπο τέλος προσηλάσαν νὰ βοηθήσῃ
τοὺς Τούρκους.

Ὅτ' αὐτὰ, κάνανε τοὺς Ζακύνθιους νὰ βράζουν ἀπὸ μίσος ἐ-
ναντιὸν τὸν Ἀγγλον. Καὶ μὰ μέρα πῶς ὁ Ἀγγλὸς διοικητὴς τῆς
Ζακύνθου δὲν ἄρχισε τὸ ναύαρχο Μισούλη μὲ τὸ στόλο του νὰ πλη-
σάσῃ στὴ Ζάκυνθο, ὁ λαὸς ἔγινε ἔξω φρενῶν. Κατέβηκε στὴν πα-
ραλία μὲ λάβαρα καὶ σημαίες κα' ἀρχισε νὰ ψάλλῃ ἑλληνικά πα-
τριωτικά τραγούδια, ἐνῶ ὁ ἑλληνικὸς στόλος ἀπομακρύνεται ἀπ' τὸ
νησί, χωρὶς νὰ μπορέσῃ νὰ πάρῃ πρόγραμμα καὶ νερό.

Τὴν ἴδια ἐποχὴ, ἓνα ἀλγερινὸ καράβι ἀποχωρίστηκε ἀπὸ τὴν
τούρκικη ἀμάδα πῶς ἔβλεπε ἔξω ἀπὸ τὴ Ζάκυνθο, καὶ οἰχτήκε πάνω
στὸν Ὑφώλιθο, μὰ πα-
ραλία τοῦ νησιῦ ἀκα-
τοίμητη, γιὰ νὰ γλυ-
τώσῃ ἀπὸ τὸν ἑλλη-
νικὸ στόλο πῶς τοῦ εἶχε
ἐπιτεθεῖ καὶ τὸ εἶχε
βιάσει σὲ πολλὰ μέρη.

Πολλοὶ χωρικοὶ τοῦ
νησιῦ, ἀκούγοντας τὴς
καιρονιές πῶς πέφτανε,
κατέβηκαν στὸν Ὑφώ-
λιθο ἀμέσως κα' ὄταν
εἶδαν τὸ ἔγχρικό κα-
ράβι περμένο στ' ἀ-
κρογιάλι, δὲν ἔχασαν
καιρό.

Ρίχτηκαν ἐναντιὸν
τοῦ πληρώματός του
καὶ τὸ ἀποδεδίασαν.
Στὸ μεταξύ διως, ἡ
ἀγγλικὴ ἀστυνομία Ζα-
κύνθου ἔμαθε τὰ σκι-
θαίνοντα κα' ἔστειλε
στρατὸ γιὰ νὰ προστα-
τέψῃ τὸ τουρκικὸ κα-
ράβι. Μὰ αὐτὸ ἀγόρευ-
σε περισσότερο τοὺς
χωρικοὺς, οἱ ὁποῖοι ἐ-
περοβόλησαν ἐναντιὸν τοῦ ἀγγλικοῦ ἀποσπάσματος, ἐσκόπησαν διὸ
στρατιῶτες καὶ ἐλάβωσαν τὸν ἐπὶ κεφαλῆς ἀξιοματικό. Αὐτὰ συνέ-
βησαν στίς 30 Δεκεμβρίου τοῦ 1821.

Ἡ Ἀγγλικὴ κυβέρνησις τὸν Ἰόνιον νησιῶν δὲν μποροῦσε βέβαια
νὰ συκοφάνῃ τὴν πράξιν αὐτῆς τὸν Ζακύνθιον. Ἀπεναντίας, βόηκε
ἔτσι ἀφορμὴ νὰ δεῖξῃ ὅλη τὴν ἀσπληρότητα τῆς, μὲ τὴν ἐπίδα ὅτι
θα τρομοκρατοῦσε τὸν λαὸ καὶ θὰ ἔπαινε τὴς φιλελληνικὰς ἐνεργειὰς
του.

Ὁ στρατιωτικὸς νόμος κηρύχτηκε ἀμέσως σ' ὅλο τὸ νησί κα' ὁ
στρατηγὸς Ἀδαμ διορίστηκε δικτάτορ μὲ δικαιοῦσα ζωῆς καὶ θά-
νατου. Παντοῦ ἐτοιμασθῆσαν κανόνα, ἔτοιμα νὰ χτυπήσουν τοὺς
νησιώτες κα' ὅλοι οἱ προϋκόντες, πῶς ἦσαν ἀρχηγοὶ τῆς φιλελληνικῆς
κινήσεως, ἐφυλάκιστηκαν. Ὁ Ἀδαμ βγήκε κατόπιν στὰ χωριά γιὰ
νὰ πιάσῃ τοὺς πρωτοεγγάτες τῆς ἐπαθῆσεως κατὰ τὸν ἀλγερινὸ
πλοῖον καὶ τοὺς φρονιάδες τὸν Ἀγγλον στρατιωτῶν.

Οἱ χωρικοὶ ἐν τούτοις ἀνήθησαν νὰ παραδώσουν τὰ ὄπλα τους
κα' ἐκλείστηκαν μέσα σὲ διάφορα σπίτια, τὰ ὁποῖα ὄχιφωσαν καὶ με-
τέβησαν σὲ κάστρα. Ἀλλὰ ὁ Ἀδαμ πῶς δηρῶνεν αὐτοπροσώπως
τὴν ἐπίθεσι, διέταξε τὰ κανόνια νὰ χτυπήσουν τοὺς χωρικοὺς, τὰ
σπίτια κρημίστηκαν κα' οἱ χωρικοὶ ἀναγκάστηκαν νὰ παραδοθῶν.

Τέσσερες ἀπὸ αὐτοὺς καταδικάστηκαν σὲ θάνατο. Σὲ θάνατο ἐ-
πίσης καταδικάστηκαν κα' ἄλλοι διὸ Ζακύνθιοι, οἱ ὁποῖοι διως κα-
τόρθωσαν νὰ γλυτώσουν. Ὁ ἓνας ἀπ' αὐτοὺς ἦταν ὁ πατὴρ Καρῆ-

σης, ὁ ὁποῖος ἦταν πραγματικὰ ὁ ἀρχηγὸς τὸν χωρικῶν πῶς χτύ-
πησαν τὸ ἀλγερινὸ καράβι. Ἀλλὰ μεσολάβησε στὸν Ἀδαμ ὁ ἐπί-
σκοπος Γαζώνης, στενὸς φίλος του, καὶ τὸν ἔπεισε ὅτι θὰ ἔκανε
σ' ὅλο τὸν κόσμω καλὴ ἐντύπωση τὸ κρέμασμα ἐνὸς ἱερομένου. Ἐ-
τσι ὁ Καρῆσης σόθηκε. Ὁ ἄλλος πῶς ἔφυγε ἐπίσης ἀπὸ τὸ θά-
νατο, ἦταν ὁ χωρικός Στάγγος. Ὁ τετραεταῖος αὐτὸς Ζακύνθιος
κατόρθωσε νὰ περῇ τὸν ἀστινόμο πῶς τὸν ἔπαισε, νὰ τὸν ἀρῆσῃ
νὰ πᾶν μὲ συνοδεία ὡς τὸ χωριὸ του.

Μαζὺ μ' αὐτὸν κατηγοροῦντο πῶς ἔλαβαν μέρος στὴν ἐπίθεσι
καὶ τὰ διὸ παιδιὰ του. Ὁ Στάγγος λοιπὸν εἶπε στὸν ἀστινόμο :
— Ἄν φταῖνε καὶ τὰ παιδιὰ μου, εὐχαριστοῦς νὰ σὲ βοηθήσω νὰ
τὰ πιάσῃ ! Δώσε μου στρατιῶτες νὰ πάω νὰ τὰ φέρω, γιὰ νὰ ἰδῆς
πῶς εἶνε ἀθάνα ! Ἄν βρεῖς πῶς εἶνε ἔνδοξα, νὰ τοὺς φορτίσῃ !

Πραγματικὰ ὁ ἀστινόμος τοῦ ἔδωσε διὸ χωροφύλακες γιὰ νὰ
τὸν συνοδεύουν ὡς τὸ χωριὸ του. Ὅταν βγήκαν ἀπὸ τὴν πόλι, ὁ
Στάγγος βράζει τὴν ταμπάκην του καὶ προσηφῆρε ταμπάκο στὸν
ἓνα χωροφύλακα. Κα' ἐνῶ ἔκεινος ἐτοιμαζόταν νὰ πάρῃ μὰ πρῆξά,
ὁ πονηρὸς νησιώτης τοῦ ἄδειασε στὰ μάτια ὅλο τὸν ταμπάκο. Τυ-
φλωμένος καὶ ξετρολλαμένος ἀπὸ τὸν πόνο, ὁ χωροφύλακας ἔπεσε
κάτω. Τότε ὁ Στάγγος οἰχτήκε ἐναντιὸν τοῦ ἄλλου χωροφύλακα,
τὸν ἔσχεσε στίς γροθιὰς στὸ πρόσωπο, τὸν ἔβλασε καὶ τόβαλε στὰ
πόδια. Ἐτρέψε ἀμέσως στὸ χωριὸ του, πῆρε τὰ διὸ παιδιὰ του καὶ
μὲ μὴ βάρακα πέρασαν κα' οἱ τρεῖς στὸ Μοσχά, ὅπου ἔκριναν κα' ἐ-
πολέμησαν γενναῖα.

Οἱ δυστυχισμένοι τέσσερες Ζακύνθιοι, πῶς, ὅπως γράφομετ πα-
ραπάνω, καταδικάστηκαν σὲ θάνατο, ὠδηγήθησαν
στὴν κεντρικὴ πλατεῖα
τοῦ Μόλου, ὅπου ἔγινε
θεατρικὰ ἢ θανατικὴ ἐκ-
τέλεσις τὸν διὰ τῆς ἀγ-
χόνης.

Δὲν βόηκε διως ἀ-
καθὴ τὴν τιμωρία τοῦ
θανάτου ὁ ἄγρος Ἀγ-
γλος διοικητῆς Ἀδαμ.
Ἦθελε νὰ γεννήσῃ τὴ
φρίκη στὸ λαὸ καὶ νὰ
τρομοκρατήσῃ τοὺς Ζα-
κύνθιους, πῶς μόνον ἐγ-
κλημά τους ἦταν ὅτι ἀ-
γαποῦσαν τὴ μητέρα πα-
τρίδα τους. Διέταξε λοι-
πὸν κα' ἐπίσωσαν τὰ
κορμὰ τὸν κρημασμέ-
νον, τὰ ἔβαλαν μέσα σὲ
σιδερένια κλουβιά καὶ τὰ
τρία ἀπ' αὐτὰ τὰ κρέ-
μασε σὲ ὑψωμα τοῦ
Ἁγίου Ἡλία, ὅπου οἱ
κάτοικοι τῆς πολιτείας
τὰ ἔβλεπαν κάθε σπυ-
μῆ. Τὸ ἄλλο κλουβὶ τὸ

Ἡ Ζάκυνθος κατὰ τὸν περασμένο αἰῶνα. (Σχῆδιο τοῦ Ντ. Λανσελότ).

ἔστειλε στὸ χωριὸ Φιολίτι, ὅπου εἶχε γεννηθεῖ τὸ δέτα, Γ. Κλαυδι-
ανὸς ὄνοματι.

Ἦταν τραγικὴ ἡ πομπὴ πῶς συνοδεύετο στὸ χωριὸ Φιολίτι τὸ λεί-
ψαν τοῦ ἥρωα αὐτοῦ πούχασε τὴν ζωὴ του γιὰ τὴν πατρίδα. Μὲ
φρίκη οἱ κάτοικοι τοῦ χωριοῦ εἶδαν τοὺς μετράβους τοῦ πολυτιμῆ-
μου ὁ Ἀγγλον διοικητοῦ νὰ κοιβαῖνε τὸ πελώριο κλουβὶ, μέσα
στὸ ὁποῖο βρισκόταν ἀγνόητος, βουτηγμένο μέσα στὴν πᾶσα τὸ
κορμὶ τοῦ Γιάννη Κλαυδιανῶ.

Κανένας δὲν ἔκανε πῶς νὰ μὴν τὸν κλύρῃ, γιὰτὶ ὁ Κλαυδιανῶς
ἦταν κάλλιμα, εὐσεπὸς λεβέντης. Ψηλὸς, λευρόσ, μὲ ἀρρενωπὴ
ὄμορφη, ἦταν τὸ κακάρι ὄλον καὶ πολὺ περισσότερο τῆς μάνας του.
Καὶ τώρα τῆς τὸν ἔφεραν τὸ Γιάννη τῆς σκοτωμένου, πτισωμένου,
ἀγνόητος, μέσα σ' ἓνα κλουβὶ !

Οἱ μετράβου τοῦ Ἀγγλον διοικητοῦ ἄρχισαν νὰ ψάχνουν γιὰ τὸ
μέρος ὅπου θὰ ἔστησαν τὸ κλουβὶ τῆς φρίκης. Καὶ δὲν βόηκαν κα-
λύτερο μέρος ἀπὸ τὸ πλάτωμα πῶς ἐσχηματίζετο ἔξω ἀπὸ τὸ σπίτι
τοῦ Κλαυδιανῶ. Ἐτσι τὸ δράμα θὰ ἦταν φορηματικότερος, ἀπαν-
θρωπιότερος —ἐκεῖνο δηλαδὴ πῶς γύρωσε ὁ Ἀγγλὸς διοικητῆς.

Ἡ δίστηχη μάνη, ἄφωνα, ἀπολακωμένη μπροστὰ στὴν τῶση ἀ-
γριότητα, ἔπαισε καὶ παρακολοῦθησε τὴν ἐργασία τὸν δειμῶν αὐ-
τῶν ἀνὰ χαμένη, ἀνὰ ἰστωπιμένη.

Οἱ κάτοικοι τοῦ χωριοῦ Φιολίτι εἶχαν βουθαθεῖ ἐπίσης ἀπὸ φρί-
κη. Ποῖος μποροῦσε νὰ μιλήσῃ ; Τὸ νησί εἶχε τρομοκρατηθεῖ. Οἱ
πρῶτοντες ἦσαν στὴ φιλική καὶ οἱ κατὰσκατοι τοῦ κυβερνήτου γύ-

ΑΠΟ ΤΟΝ ΞΕΝΟ ΤΥΠΟ

ΠΟΙΚΙΛΑ ΚΑΙ ΠΕΡΙΕΡΓΑ

Ένας Γάλλος άρχιδικασμοφύλαξ, ο Μ. Φορέστ, που υπηρετεί στη φυλακή της πόλεως Γκρενόμεν, παρατέμφθηκε τελευταία στο περιβαρτικό συμβούλιο και τιμομήθηκε αάστηρά, επειδή... είνε ποιητής! Έν όνόματι λοιπόν της ποιήσεως, ο Φορέστ άφινε τους φυλακισμένους να βγαίνουν άπ' τη φυλακή και να γυρίζουν ελεύθερα στην πόλι.

Έτσι εφύρισε την ήσυχία του, έβινε στις φυλακές όλομνησάχος και περνούσε τον καιρό του, σκαρώνοντας ποιήματα. Κι' επειδή δέν είχε σε ποιούς να τά διαβάζη, μάζερε πάλι κάθε μέρα στο γραφείο του μια μεγάλη παρέα από φυλακισμένους και τους άπήγγελλε τά ποιήματά του.

Φυσικά εκείνοι, για να έχουν την εύνοιά του, τον κολάκευαν και τον λέγανε, ότι οι στίχοι του ήταν άριστοεργηματικοί, άνώτεροι του Άλφρεντ ντε Μυσσέ και του Βερλαίν!

Ο δικασμοφύλαξ μεθοδισε παύ άπό ένθουσιασμό, άνοιξε τις πόρτες της φυλακής κι' άφινε τους καταδικούς να πάνε να πάρουν τον άέρα τους.

Τό πράγμα όμως παράγινε σιγά—σιγά, τό έμαθε ό επιθεωρητής των φυλακών και ό Φορέστ πλήρωσε με τη θέσι του τον θαλασμοδό των φυλακισμένων προς την ποιήσι του.

Είνε αδύνατον να φαντασθή κανείς ως πού φτάνει ή άφοσίωσις των σκόλων προς τ' άρεντατά τους.

Στήν αστραγαλιανή πόλι Βάγκα, της Νέας Νοτίου Ουαλλίας, κάποιος κτηματίας, ό Σάμ Λόκετ, είχε έναν υπέργηρο σκόλο ήλικίας 17 ετών. Έπειδή παύ δέν τον νόμιζε ισάνονά του φυλάη τό σπίτι, μια μέρα ό Σάμ Λόκετ πήρε τον σκόλο και τον πήγε με τ' αυτοκίνητό του σ' ένα κενόεργο σπίτι που είχε αγοράσει και που βρισκόταν σ' άπόστασι 120 χιλιομέτρων άπ' τη Βάγκα, δηλαδή περίπου σα ή Χαλκίδα από πάλι Αθήνας. Τόν άφησε εκεί για να περάτη ήσυχά τις τελευταίες του ήμέρες και έφυγε.

Έπειτα από τέσσερες ήμέρες όμως, ένα απόγευμα, ό Λόκετ ελδε μ' έκπληξι να μπαίνη στο σπίτι του ό γέρος σκόλος τον κατασκονισμένους, με τη γλώσσα μιά πύθμη έξω κι' άποκακωμένος άπ' την κοίτασι. Τό πιστό ζώο είχε βαδίσει τέσσερα όλόκληρα μερόντζα θεοησιώτικα, για να ξαναγυρίση κοντά στον άρεντατό του κι' ό Λόκετ τό κράτησε παύ στο σπίτι του.

Από Λονδρέσι όλοοδύτες κλέψανε πριν ήμερών τό αυτοκίνητο του μεγάλου χρυσού χόου Χάρου Νάλτι, τό όποιο είχε αφήσει έξω άπ' τό κατόστημά του. Έποφελούμενος, όπως ανέφερε άμέσως κατόπιν στην άστυνομία ό χρυσοχόος Νάλτι, σε μια άπό τις θήκες του αυτοκινήτου του είχε φυλακισμένες τρωάδες λίρες—ποσόν δηλαδή ίσον περίπου με 175.000 δραχμές—τις όποιες είχε πάρει άπ' τό σπίτι του τό πρού για να πληρώσει κάποιο χρέος του στην Τράπεζα.

Φαίνεται λοιπόν ότι οι λοποοδύτες βρήκαν τις τρωάδες αυτές λίρες και τις έπέσπεισαν, παρατώντας τό αυτοκίνητο σ' ένα από τά προάστεια του Λονδίνου.

Τό πιο έντυχιμένο άνδρόγυνο του κόσμου ήπιζε ασφαλώς ή μίστερ Μαρία Κοκκ Χίζελ κι' ό σύζυγός της, από Ρόττερν της Αμερικανικής πολιτείας Βιρτζίνια.

Η Μαρία Κοκκ πέθανε τελευταίως και όρισε γενικό κληρονόμο της περιουσίας της, πού ύπολογίζεται σ' εκατό χιλιάδες δολλάρια, τον σύζυγό της. Μέσα στη διαθήκη της γράφει και τά έξης:

«Ο σύζυγός μου ήταν για μένα σύντροφός κι' όδηγός σ' όλη μου τη ζωή. Τού είμαι άιωνίως εγγνώμων για την άγάπη του και γιό τη συντροφιά του».

Πιο κάτω, σ' έναν κωδικέλλο της διαθήκης, ή Χίζελ γράφει τά έξης προς τον σύζυγό της.

«Ο Θεός να σ' εύλογή και να σε φυλάη από κάθε κακό κι' από κάθε δυστυχία, πολυαγαπημένο μου. Είθε, τά χρόνια που σου μένουν να ζήσης, να σου φέρουν κάθε ποθητή έντυχία. Δέν με στενοχωρούσε σε τίποτε, στη ζωή μου, δέν μ' άρηθήκες τίποτε, και δέν βρίσκω λόγια να σου εκφράσω την εγγνώμωσή μου για ό,τι έκανες για μένα».

ρίζαν παντού, για ν' άκούσουν και καταγγείλουν εκείνους που τά τολμούσαν να διαμαρτυρηθούν έναντίον της κυβέρνησεως. Τά κανόνα ήταν σφιγμένα στους δρόμους. Ένα άγγλικό πολεμικό είχε καταπλεύσει επί πλέον στο λιμάνι της Ζακύνθου. Άλλοίμονο σ' εκείνον που θά τολμούσε και μια λέξι να πη! Ήταν χαμένος. Η πολιτισμένη Άγγλική έφριζε τά δόντια της...

Μέσα σε λίγη ώρα οι δήμοι του Άγγλου διοικητού έστησαν τό τρομερό κλοιό στο πλάτωμα, αντίκρου στο σπίτι του θύματος. Τό κομμάτι του λειβέντη, άγνώριστο μέσα στο περιβόλιμα της πίσσας, έστρεφε σάν σπαγγό φρούας και άπογεώσεως. Κι' όλοι μ' άνατριχίλα άπομακρύνθηκαν από τό μέρος εκείνο.

Μόνο ή μάνα του Κλαυδιανού έβινε κάτω άπ' τό κλοιό. Κάθησε στα σκαλιά που ήταν έξω από τό σπίτι της και κτύπαζε με μαρτάκι τό μαζάβρω θέαμα. Τά μάτια της πήζαν μια άλλόκοτη έκφρασι. Άγρίεψαν, στρογγύλεσαν τρομακτικά. Τά χείλη της σφαιγγόντουσαν με λάσσα. Κι' έξαφνα, ένα άποτρόπιστο γέλιο άντήχησε. Η γρημά μάνα άρχισε να φρονάζη με στειργή φωνή:

—Χά, χά, χά! Παντρέψατε ό γυιός μου!... Παίρνει την περιχρηστούλα... Την πεντάμερη βασιλοπούλα!... Χά, χά, χά!...

Η διατιμιωμένη γερόντισσα είχε τρελλαθεί. Τό φτωχό μυαλό της δέν μπόρεσε ν' άντιέξη σε μια τέτοια τραγωδία.

Επί δέκα όλόκληρα χρόνια έβλεπαν οι διαβάτες με φρίκη τό άπαίσιο κλοιό κρεμασμένο άπέξω άπ' τό σπίτι της τρελλής μάνας, ή όποια περνούσε μέρα και νύχτα κάτω άπ' αυτό, πότε γελώντας και πότε κλαίγοντας...

Δέν είνε δημιουργία της φαντασίας αυτό που διαγήθηκα. Είνε φρικτή, αλλά άληθινή ιστορία, που την διαγόντας όλοι οι ιστορικοί της Ζακύνθου και της Έλληνικής Έπαναστάσεως.

Θυμώμα μάλαστα πρέ πολλών χρόνων, όταν ό πάππος μου με πήγε, μερό καιει άσκια, περίπατο στ' ώραό μου γρημά, που έδειχνε τό θύμα του Άγιού Ήλια και μου έλεγε:

—Εκεί έκρεμάσαν μέσα σε κλοιόά οι Άγγλοι τους πρέξι πατριώτες του Υψώβου! Δέκα όλόκληρα χρόνια βλέπαμε τό φτωχό αυτό θέαμα, όποιο μια χειμωνιάτικη νύχτα γροθίμε τα κλοιόά ή καταγίδα!...

ΚΩΣΤΑΣ ΚΑΙΡΟΦΥΛΛΑΣ

ΙΣΤΟΡΙΚΑ ΠΕΡΙΕΡΓΑ

ΠΩΣ ΠΕΘΑΝΑΝ ΟΙ ΑΠΟΣΤΟΛΟΙ

Ο Άπόστολος Ματθαίος σκοτώθηκε με ξίφος σε κάποια πόλι της Αραβίας.

Ο Εύαγγελιστής Μάρκος σφύθηκε από τους βασιανούς που στους δρόμους της Αλεξανδρείας και στο τέλος ξεψύχησε.

Ο Εύαγγελιστής Λουκάς κρεμάστηκε στην Ελλάδα άπ' τό κλονόρι μιας έλης.

Ο Άπόστολος και Εύαγγελιστής Ιωάννης σφύθηκε μέσα σ' ένα καζάν με βρασμένο λάδι, αλλά αυτή τη φορά έγλύτωσε και πέθανε άργότερα στη Ρώμη από φυσικό θάνατο.

Ο Άπόστολος Πέτρος σταυρώθηκε στη Ρώμη με τό κεφάλι προς τά κάτω, κατόπιν αίτήσεως του ίδιου, γιατί έκρινε ότι δέν ήταν άξιος να πεθάνη στην ίδια θέσι και με τον ίδιο τρόπο, όπως ό Χριστός.

Ο Ιάκωβος ό πρεσβύτερος, άποκεφαλίστηκε από τους διώκτες του στα Ίεροσόλυμα.

Ο Ιάκωβος ό νεότερος, κρεμάστηκε από πάνω από ένα ναό χωρίς να πάθη τίποτε, αλλά κατόπιν έσκοτώθηκε μ' ένα ρόπαλο.

Ο Άπόστολος Φίλιππος κρεμάστηκε στην πόλι Τεράτσι της Φρυγίας.

Ο Άπόστολος Βαρθολομαίος, κατά διαταγήν ενός χριστιανικού βασιλέως, πιάστηκε και γδαρθηκε ζωντανός.

Ο Άπόστολος Άνδρέας δέθηκε έναντι σ' ένα σταυρό, άπ' όπου έξακολοθεούσε να κηρύττη στον συναγμένο λαό μέχρις ότου ξεψύχησε.

Ο Άπόστολος Θωμάς σκοτώθηκε διά λόγης από Κορομαντέλ των Ανατολικών Ινδιών.

Ο Άπόστολος Ιούδας θανατώθηκε με βέλη.

Ο Σίμων, ό έκαλεγόμενος Ζηλωτής, σταυρώθηκε στην Περσία.

Ο Άπόστολος Ματθίας στην άρχη λιθοβολήθηκε και κατόπιν άποκεφαλίστηκε.

Ο Άπόστολος Βαρνάβας λιθοβολήθηκε άπ' τους Έβραίους στη Σαλαμίνα.

Ο Άπόστολος Παύλος άποκεφαλίστηκε στη Ρώμη από τον τύραννο Νέρονα.

